

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

*Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції
м. Київ, МАУП, 27 жовтня 2006 р.*

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2008

ББК 63.3(4УКР)я43
С76

Відповідальний редактор *В. М. Чирков*
(видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”)

Становлення і розвиток української державності: Матеріали Всеукр.
С76 наук.-практ. конф., Київ, МАУП, 27 жовт. 2006 р. — К.: ДП «Вид. дім
«Персонал», 2008. — 408 с.: іл. — Бібліогр. в кінці статей.

ISBN 978-966-608-972-7

У пропонованому збірнику подано статті учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43

ISBN 978-966-608-972-7

© Міжрегіональна Академія управління
персоналом (МАУП), 2008
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008

Малишко М. І. <i>Розвиток і становлення державно-правових систем на території України</i>	149	Чикурлій С. О. <i>Особливості конституційно-правового статусу міністерств України</i>	234
Самойленко В. І. <i>Роль особистості в управлінні державою</i>	155	Губань Р. В. <i>Проблема реформи Ради безпеки ООН і позиція України</i>	241
Малиновський В. Я. <i>Реформування територіальної організації влади України: національний і міжнародний досвід</i> ..	161	Зубченко С. О. <i>Міфи і реалії “політреформованої” системи влади в Україні</i>	248
Лазоркін В. І. <i>Проблеми державотворення в умовах сучасного розвитку України</i>	173	Дуднік О. Я. <i>Південний Кавказ як один з напрямів і джерело диверсифікації енергопостачання України</i>	254
Каленяк В. П. <i>Козацьке самоврядування як чинник державотворення в Україні</i>	179	Мельник В. Г. <i>Теорія “ідеальної бюрократії” Макса Вебера і сучасність</i>	260
Сидоренко В. С. <i>Гендерний паритет як чинник української державності (у контексті державної загальнонаціональної та регіональної політики)</i>	188	Петровский Н. И. <i>Создание муниципальных банков — необходимое условие развития местного самоуправления</i>	265
Матвієнко О. М. <i>Нормативно-правове регулювання гендерного фактора в Україні (90-ті роки ХХ ст. — початок ХХІ ст.)</i>	195	Юрковський В. <i>Інтегральність освітянських і державотворчих дій громадських установ (на досвіді Товариства українських наукових викладів ім. святого Петра Могили)</i>	269
Кардаш І. П. <i>Збройні сили як фактор становлення державності України та підвищення її авторитету в міжнародних відносинах</i>	203	Пухтецька А. А. <i>Щодо запровадження в Україні стандартів належного врядування</i>	274
Радченко Г. О. <i>Роль парламенту в процесі реформування системи державного управління України</i>	210	Білоус А. О., Калига Л. В. <i>Зовнішньополітична діяльність Української Центральної Ради: перші кроки</i>	278
Вахній О. <i>Особливості формування і реалізації державної регіональної політики в Україні</i>	214	Низенко Е. І. <i>Система недержавної безпеки підприємництва як невід’ємна складова національної безпеки України</i>	286
Травянюк О. І. <i>Структура місцевих бюджетів</i>	220	Чупрій Л. В. <i>Філософсько-етичні цінності як основа духовно-національного відродження України і формування нової владної еліти</i>	290
Пузанова Г. И. <i>Правовое определение иностранной инвестиции как юридической категории</i>	226	Козюра І. В. <i>Земська реформа самоврядування на сучасному етапі державного будівництва</i>	297

ОСОБЛИВОСТІ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ МІНІСТЕРСТВ УКРАЇНИ

Становлення і розвиток української державності, с. 234–240

Аналізуючи ситуацію в сучасному конституційному праві України, можемо впевнено стверджувати, що питання, пов'язані зі становленням і розвитком виконавчої влади України, є одними із самих складних як для науки, так і для галузі конституційного права України. У цьому зв'язку особливо хотілося б підкреслити важливість дослідження конституційно-правового статусу органу виконавчої влади — категорії, покликаної в багатьох випадках допомогти вирішенню зазначених вище питань.

Незважаючи на низку універсальних характеристик конституційно-правового статусу органу виконавчої влади України, його дослідження неможливе без урахування особливостей різних видів цього органу. Найбільш поширеною і значущою класифікацією видів органів виконавчої влади України, що істотно впливає на характер нормативно-правового регулювання системи цих органів, визнана класифікація, яка ґрунтується на критерії організаційно-правового рівня¹.

Відповідно до зазначеної класифікації сучасна система органів виконавчої влади України містить у собі наступні елементи: вищий орган виконавчої влади — Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади і місцеві органи виконавчої влади (здебільше місцеві державні адміністрації). Аналізуючи характер конституційного регулювання цієї системи, І. Б. Коліушко справедливо зазначив: "...певна визначеність існує тільки на рівні вищого і місцевих органів виконавчої влади, адже названі їх конкретні представники. Питання "центральных" органів виконавчої влади залишається відкритим, адже в Конституції прямо зазначений тільки один вид цих органів — міністерства"². Особливу увагу в цьому контексті викликає констатована провідними українськими вченими потреба утвердження провідної ролі міністерств серед центральних органів виконавчої влади та легального розмежування "міністерств" і "центральных органів виконавчої влади" як

¹ Конституційне право України: Підруч. / За ред. Ю. М. Тодики, В. С. Журавського. — К.: Вид. дім "Ін Юре", 2002. — С. 411; Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У 2 т. — Т. 1: Загальна частина / Ред. кол.: В. Б. Авер'янов

(голова) та ін. — К.: Юрид. думка, 2004. — С. 209; Крупчан О. Д. Організація виконавчої влади: Моногр. — К.: Вид-во УАДУ, 2001. — С. 52.

² Коліушко І. Б. Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні. — К.: Факт, 2002. — С. 39.

нерівнозначних ланок системи органів виконавчої влади³.

Зазначені факти дали нам змогу сформулювати актуальну для науки конституційного права проблему визначення конституційно-правового статусу міністерств України та його особливостей.

Про актуальність виокремленої нами проблеми свідчить також її тісний зв'язок із низкою важливих завдань науки конституційного права України: з визначенням предмета конституційного права, вивченням і вдосконаленням основ конституційного ладу, вивченням проблем, пов'язаних з побудовою і функціонуванням конституційно-правової системи стримувань і противаг України.

Розглядувана тут проблема пов'язана з такими практичними завданнями державного будівництва України:

- завершення конституційної реформи, значна частина положень якої, відповідно до Закону України “Про внесення змін у Конституцію України”, стосується саме конституційно-правового статусу органів виконавчої влади України⁴;
- завершення адміністративної реформи, одним із завдань якої проголошене формування ефективної організації виконавчої влади на центральному рівні управління⁵;

- прийняття Закону України “Про міністерства та інші центральні органи виконавчої влади”, що існує сьогодні у вигляді законопроекту⁶, рівень якого не визнаний задовільним;
- інтеграція в Європейський Союз, як зазначив Президент України під час свого виступу на сесії Парламентської асамблеї Ради Європи 25 січня 2005 р., усередині країни буде проведено реорганізацію органів державної влади, щоб процес інтеграції в Європейський Союз набув реального, а не декларативного змісту⁷.

Зазначимо, що більшість досліджень статусу центральних органів виконавчої влади України було проведено фахівцями в галузі адміністративного права. Особливу увагу привертають праці В. Б. Авер'янова⁸, провідного вченого у сфері дослідження виконавчої влади України, О. Д. Крупчана⁹, І. Б. Коліушко¹⁰, С. П. Кисля¹¹. Окремі розділи своїх дисертацій питанням правового статусу міністерств України присвятили

³ *Проблеми удосконалення організаційно-правового механізму реалізації виконавчої влади в Україні* / За заг. ред. В. Б. Авер'янова. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2006. — С. 10–11.

⁴ *Закон України “Про внесення змін до Конституції України”* від 8 грудня 2004 р. № 2222-VI // Уряд. кур'єр. — 2004. — № 236. — 10 груд. — С. 5–6.

⁵ *Указ Президента України “Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні”* від 22 липня 1998 р., № 810/98.

⁶ *Проект Закону України “Про центральні органи виконавчої влади”* № 2281. — www.rada.gov.ua

⁷ *Відданість демократії і правам людини* (із виступу Президента України Віктора Ющенка на сесії Парламентської асамблеї Ради Європи 25 січня 2005 р.) // Уряд. кур'єр. — 2005. — № 15, 27 січня. — С. 3.

⁸ *Виконавча влада і адміністративне право* / За ред. В. Б. Авер'янова. — К.: Вид. дім “Ін-Юре”, 2002. — 668 с.; *Державне управління в Україні*: Навч. посіб. / За ред. В. Б. Авер'янова. — К., 1999. — 265 с.

⁹ *Крупчан О. Д.* Організація виконавчої влади: Моногр. — К.: Вид-во УАДУ, 2001. — С. 52.

¹⁰ *Коліушко І. Б.* Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні. — К.: Факт, 2002. — 260 с.

¹¹ *Кисля С. П.* Центральні органи виконавчої влади України: стан і розвиток. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 1999. — 78 с.

П. В. Кикоть¹², Н. А. Железняк¹³. Конституціоналісти також не залишилися осторонь від дослідження статусу міністерств України. Однак необхідно зазначити, що вони розглядають виокремлену тут проблему опосередковано, у контексті підручників з конституційного права, разом з іншими елементами механізму держави. Йдеться передусім про праці таких учених — фахівців у галузі конституційного права України, як В. М. Шаповал¹⁴, О. Ф. Фрицький¹⁵, В. В. Кравченко¹⁶, В. П. Колісник, Л. К. Байрачна¹⁷, Г. О. Мурашин¹⁸.

Зважаючи на ступінь наукової розробки сформульованої тут проблеми, виокремимо не вирішені раніше її частини:

- відсутність чіткої позиції щодо можливості існування конституційно-правового статусу міністерства України;
- не запропоновані підстави для виокремлення конституційно-правового статусу міністерства України;

- відсутність чіткого розмежування конституційно-правового та адміністративно-правового статусів міністерства України.

Відповідно до цього нами були поставлені наступні завдання:

- аргументувати можливість існування конституційно-правового статусу міністерства України і запропонувати його визначення;
- сформулювати підстави виокремлення конституційно-правового статусу міністерства України;
- запропонувати критерії розмежування конституційно-правового й адміністративно-правового статусів міністерства України.

Перш ніж безпосередньо перейти до аналізу конституційно-правового статусу міністерства України, закономірною є необхідність спочатку сформулювати визначення конституційно-правового статусу органу виконавчої влади взагалі і виділити його структурні елементи. З огляду на результати раніше проведеного аналізу в одній з попередніх наших публікацій зазначимо таке: “Конституційно-правовий статус органу виконавчої влади України — це встановлене нормами конституційного права України становище органу виконавчої влади в системі суспільних відносин, яке характеризується особливостями його компетенції, правосуб’єктності, принципів організації та діяльності, гарантій, організаційно-правових і правових форм діяльності і конституційно-правової відповідальності”¹⁹.

¹² Кикоть П. В. Міністерства в системі органів виконавчої влади України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. — К., 2002.

¹³ Железняк Н. А. Правові та організаційні форми діяльності Міністерства юстиції України у здійсненні державної правової політики (теоретичні та практичні питання): Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. — К., 2005.

¹⁴ Шаповал В. М. Конституція і виконавча влада. — К.: Юрінком Інтер, 2004. — 80 с.

¹⁵ Фрицький О. Ф. Конституційне право України: Підруч. — К.: Юрінком Інтер, 2002. — С. 418–430; Конституційне право України / За ред. В. Ф. Погорілка. — К.: Наук. думка, 2000. — С. 524–535.

¹⁶ Кравченко В. В. Конституційне право України: Навч. посіб. — К.: Атіка, 2002. — С. 317–324.

¹⁷ Конституційне право України: Підруч. / За ред. Ю. М. Тоди́ки, В. С. Журавського. — К.: Вид. дім “Ін Юре”, 2002. — С. 414–417.

¹⁸ Конституційне право України / За ред. В. Я. Тація, В. Ф. Погорілка, Ю. М. Тоди́ки. — К.: Укр. центр правничих студій, 1999. — С. 244–248.

¹⁹ Чикурлій С. О. Поняття конституційно-правового статусу органу виконавчої влади України // Держава і право: Зб. наук. пр. Юридичні і політичні науки. — Вип. 25. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. — С. 176.

Як чітко зазначає А. В. Міцкевич: “Правовий статус державного органу окреслюється його компетенцією”²⁰. На нашу думку, незважаючи на те, що компетенція не є єдиним елементом статусу органу державної влади, вона все-таки займає в його структурі центральне місце. Тут необхідно наголосити, що в діючій Конституції України безпосередньо встановлені основи компетенції Кабінету Міністрів України (ст. 116 Конституції України) і місцевих державних адміністрацій (ст. 119 Конституції України), однак основ компетенції центральних органів виконавчої влади взагалі, та міністерств зокрема, не передбачено. Цей факт істотно ускладнює виокремлення конституційно-правового статусу міністерства. До того ж в юридичній науці панує позиція, відповідно до якої змістом виконавчої влади вважають її виконавчо-розпорядчу, організаційну, підзаконну діяльність²¹, а тому стверджується, що весь спектр відносин, які формуються в ході діяльності органів виконавчої влади, перебуває у сфері регулювання адміністративного права²². Відповідно під час наукового аналізу компетенції міністерства її розглядають передусім як елемент адміністративно-правового статусу. В даному контексті на особливу увагу заслуговує твердження С. П. Кисіля: “При такому, в цілому

правильному, підході поза увагою залишається очевидний факт впливу виконавчої влади на прийняття рішень та нормативних актів законодавчою владою, що є наслідком існуючої у демократичному державно-організованому суспільстві системи стримувань і противаг у відносинах законодавчої та виконавчої влад”²³. На нашу думку, повноваження міністерств, які реалізуються в рамках зазначеної вище системи, породжують політико-правові відносини, які об’єктивно складають предмет конституційного права²⁴, а тому такі повноваження за своєю природою є конституційно-правовими. На жаль, ще дотепер не реалізовані вимоги п. 12 ч. 1 ст. 92 та ч. 2 ст. 120 Конституції України щодо прийняття закону або законів, які б визначали організацію, повноваження і порядок діяльності центральних органів виконавчої влади, у тому числі міністерств. Це, у свою чергу, унеможлиблює якісно і цілком проаналізувати повноваження міністерств, особливо тих, які носять конституційно-правовий характер. Проте деякі статті Конституції та відповідних положень про міністерства дають змогу виокремити низку конституційно-правових повноважень міністерств. Норми, які містяться в цих статтях, слугують основою та ключовим елементом конституційно-правового статусу того чи іншого міністерства.

Зокрема, йдеться про норму ч. 5 ст. 107 Конституції України, в якій зазначено, що до складу Ради національної безпеки і оборони України за

²⁰ *Теория права и государства: Учеб. для вузов* / Под ред. Г. Н. Манова. — М.: БЕК, 1996. — С. 136.

²¹ *Кисіль С. П.* Центральні органи виконавчої влади України: стан і розвиток. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 1999. — С. 9.

²² *Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У 2 т. — Т. 1: Загальна частина* / Ред. кол.: В. Б. Авер’янов (голова) та ін. — К.: Юрид. думка, 2004. — С. 70.; *Адміністративне право України: Підруч.* / За ред. Ю. П. Битяка. — К.: Хрінком Інтер, 2006. — С. 25.

²³ *Кисіль С. П.* Центральні органи виконавчої влади України: стан і розвиток. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 1999. — С. 9.

²⁴ *Конституційне право України. Академічний курс: Підруч.: У 2 т. — Т. 1* / За ред. В. Ф. Погорілка. — К.: Юрид. думка, 2006. — С. 27–28.

посадою входять міністр оборони України, міністр внутрішніх справ України, міністр закордонних справ України; норму ч. 3 ст. 131, в якій зазначено, що до складу Вищої ради юстиції за посадою входить міністр юстиції України. На нашу думку, завдяки тому факту, що міністерства є єдиноначальними органами, статус яких уособлюється посадою міністра²⁵, повноваження яких реалізує міністр у Раді національної безпеки і оборони України та Вищій раді юстиції України, є конституційно-правовими, реалізуються в силу уособлення міністром того чи іншого конституційно визначеного міністерства і в рамках конституційної системи стримувань і противаг України. Аналізуючи сукупність чинних положень, які безпосередньо визначають компетенцію міністерств, можна дійти висновку, що всі вони загалом відповідають Загальному положенню “Про міністерство, інший центральний орган державної виконавчої влади України”, затвердженому Указом Президента від 12 березня 1996 р. У цьому положенні міститься низка функцій і повноважень, які можуть реалізовуватись міністерством та які, на нашу думку, завдяки своєму політичному характеру і впливу на суб’єкти не перебувають із міністерствами у відносинах прямої субординації, є конституційно-правовими: відповідно до ст. 3 Загального положення міністерство бере участь у формуванні державної політики; у розробленні проектів Державної програми економічного та соціального розвитку; Державного бюджету України та ін.

²⁵ *Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У 2 т. — Т. 1: Загальна частина / Ред. кол.: В. Б. Авер’янов (голова) та ін. — К.: Юрид. думка, 2004. — С. 224.*

З компетенцією органу виконавчої влади України тісно пов’язана проблема визначення його правосуб’єктності. Адже саме від правосуб’єктності органу виконавчої влади України залежить характер його компетенції, можливість її реалізації та відповідальність цього органу виконавчої влади України. Ось чому як теоретики права, так і конституціоналісти справедливо визначають правосуб’єктність елементом правового статусу²⁶. Що стосується правосуб’єктності міністерства України, то його правочинність, як і правочинність будь-якої юридичної особи, виникає одночасно з дієздатністю і складає разом з нею єдину якість — праводієздатність²⁷. Важливо підкреслити, що всі три складові правосуб’єктності органу виконавчої влади України — правочинність, дієздатність, деліктоздатність виникають одночасно. А тому моментом, з якого міністерство України, як і будь-яка інша юридична особа, може вважатися суб’єктом права і відповідно вступати у правовідносини є, як вірно зазначив В. С. Нерсисянц, момент його офіційно-правового заснування²⁸. На нашу думку, у випадку з міністерством України йдеться про набрання чинності відповідного нормативно-правового акта, в якому регулюються структура, компетенція, організаційно-правові і правові форми його діяльності, його відповідальності. Фактично йдеться про поло-

²⁶ *Теория государства и права: Курс лекций / Под ред. Н. И. Матузова, А. В. Малько. — М.: Юристъ, 2002. — С. 269; Кравченко В. В. Конституційне право України: Навч. посіб. — К.: Атіка, 2002. — С. 97.*

²⁷ *Общая теория права и государства: Учебник / Под ред. В. В. Лазарева. — 3-е изд., перераб. и доп. — М.: Юристъ, 2001. — С. 235.*

²⁸ *Нерсисянц В. С. Общая теория права и государства. — М.: НОРМА-ИНФРА-М, 1999. — С. 510.*

ження про міністерство, яке згідно з логікою п. 9(1) ст. 116 Конституції України буде вводиться у дію постановами Кабінету Міністрів України. Однак правосуб'єктність міністерства також прямо залежить від Конституції України, в нормах якої прямо передбачена низка міністерств, що, у свою чергу, зобов'язує Кабінет Міністрів України обов'язково їх утворити на основі майбутнього закону, який відповідно до норми п. 9(1) ст. 116 Конституції України стане безпосередньою базовою для прийняття відповідних постанов Кабінету Міністрів України. Отже, правосуб'єктність міністерства встановлюється двома важливими елементами конституційної системи стримувань і противаг України — Верховною Радою та Кабінетом Міністрів, що об'єктивно доводить її конституційно-правовий характер і дає змогу визначити як важливий елемент конституційно-правового статусу міністерства України.

Очевидним фактом є те, що міністерство України діє відповідно до загальних норм конституційного права України, що носять основоположний характер, у тому числі відповідно до конституційно-правових принципів України. Цей факт дає нам можливість погодитися з тими науковцями, які включають до структури конституційно-правового статусу правові принципи²⁹. Отже, важливим елементом конституційно-правового статусу міністерства України є конституційно-правові принципи його організації та діяльності, які істотно впливають на інші елементи структури конституційно-правового статусу міністерства. Йдеться про такі принципи, як принцип найвищої соціальної цін-

ності людини (ст. 3 Конституції України), принцип верховенства права (ч. 1 ст. 8 Конституції України), принцип розподілу влад (ст. 6 Конституції України) та ін.

Як справедливо зазначив О. Марцеляк, права і обов'язки суб'єкта права — ніщо без гарантій, які сформульовані у вигляді юридичних умов, засобів і способів реалізації суб'єктом права своїх прав та обов'язків³⁰. Усвідомлюючи цей факт, багато провідних науковців визнали важливим елементом конституційно-правового статусу гарантії правового статусу³¹. Напевно, найвагомішою гарантією конституційно-правового статусу міністерства України, яка, у свою чергу, зумовлює існування інших гарантій, можемо визнати конституційно-правову систему стримувань і противаг України. Належне функціонування цієї системи зумовлює компетенційну та процесуальну самостійність міністерства України, унеможливлює незаконне втручання інших суб'єктів конституційного права України у порядок реалізації цим органом своїх повноважень і сприяє ефективній реалізації цих повноважень.

У разі невиконання або неналежного виконання визначеної нормами права компетенції для органу державної влади наступають негативні юридичні наслідки, які і визначають відповідальність цього державного органу. Відповідно невід'ємним елементом конституційно-правового статусу міністерства України є визначена нормами конституційного права відповідальність. Конституційно-пра-

²⁹ Конституційне право України / За ред. В. Ф. Погорілка. — К.: Наук. думка, 2000. — С. 191.

³⁰ Марцеляк О. Основні елементи конституційно-правового статусу омбудсмена // Підприємництво, господарство, право. — 2003. — № 11. — С. 87.

³¹ Конституційне право України / За ред. В. Ф. Погорілка. — К.: Наук. думка, 2000. — С. 191.

вова відповідальність, на відміну від інших видів юридичної відповідальності, носить виражений політико-правовий характер, а тому її безпосередніми суб'єктами є політичні діячі, які уособлюють той чи інший орган виконавчої влади і статус яких безпосередньо не визначається Законом України “Про державну службу”, у разі міністерств України — це міністри України. Відповідно до норми п.12 ч. 1 ст. 85 чинної Конституції України Верховна Рада України вирішує питання про відставку міністрів, при цьому конституційно не було встановлено жодних застережень щодо даного повноваження Верховної Ради України, а це дає парламенту можливість керуватися політичною доцільністю і зумовлює політико-правовий характер відповідальності міністра, тобто йдеться про конституційно-правову відповідальність.

Таким чином, конституційно-правовий статус міністерства України — це встановлене нормами конституційного права України становище міністерства в системі суспільних відносин, яке характеризується особливостями його компетенції, правосуб'єктності, принципів організації та діяльності, гарантій, організаційно-правових і правових форм діяльності та конституційно-правової відповідальності.

Для визначення конституційно-правового статусу міністерства ключовим є його розмежування з адміністративно-правовим статусом, критерії такого розмежування є підставами виокремлення конституційно-правового статусу міністерства України. Наведемо ці критерії:

- 1) *характер нормативно-правового регулювання*. Наявність конституційно-правових норм, які безпосередньо регулюють компетенцію, форми діяльності та

відповідальність міністерства, слугує підставою виокремлення конституційно-правового статусу міністерства України;

- 2) *характер повноважень*. Політичний характер деяких повноважень міністерств дає змогу стверджувати, що вони є конституційно-правовими і, на відміну від адміністративно-правових повноважень, реалізуються не на відносинах субординації, а в рамках конституційної системи стримувань і противаг;
- 3) *характер юридичної відповідальності*. Міністерство є об'єктом конституційно-правової відповідальності, яка, на відміну від адміністративно-правової, не має чітких застережень та юридичних підстав, а залежить від політичної доцільності і носить політико-правовий характер.

Внаслідок того, що відповідно до новітньої конституційної моделі організації державної влади органи виконавчої влади стали фундаментальним елементом конституційно-правової системи стримувань і противаг, а також важливим центром політичної влади, подальше дослідження проблеми конституційно-правового статусу міністерств України не викликає заперечень. Це дослідження набуває особливої ваги у контексті намірів утвердження провідної ролі міністерств серед центральних органів виконавчої влади України та підготовки окремого закону “Про міністрів і міністерства України”³².

³² Проблеми удосконалення організаційно-правового механізму реалізації виконавчої влади в Україні / За заг. ред. В. Б. Авер'янова. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2006. — С. 10–11.